

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie R. S.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,

w dniu 12 lutego 2016 r.,

wystąpienia wnioskodawcy,

o rozważenie wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym

postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada 2015r.,

sygn. akt II AKz [...],

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X]

postanowił:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...], Sąd Okręgowy w W. na podstawie art 35 § 1 k.p.k. stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę z wniosku R. S. o odszkodowanie i zadośćuczynienie przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L. I Wydział Cywilny.

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 13 października 2015 r., sygn. akt II AKz [Y], po rozpoznaniu zażalenia na ww. postanowienie, wniesionego przez pełnomocnika wnioskodawcy R. S., utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W dniu 16 października 2015 r. do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło złożone w terminie zażalenie wnioskodawcy R. S. na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...].

Postanowieniem z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X], Sąd Apelacyjny w [...] pozostawił zażalenie wnioskodawcy bez rozpoznania.

Zażalenie na to postanowienie wniósł wnioskodawca R. S..

Postanowieniem z dnia 24 listopada 2014 r., sygn. akt II AKz [...], Sąd Apelacyjny w [...] utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W piśmie z dnia 7 grudnia 2015 roku R. S. wniósł o rozważenie zasadności wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKz [...]. W uzasadnieniu swojego wystąpienia wnioskodawca wskazał, że w 3-osobowym składzie Sądu Apelacyjnego w [...], który w dniu 13 października 2015 r. pod sygn. akt II AKz [Y], rozpoznawał zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...], zasiadał SSA W. B., który zasiadał także w 3-osobowym składzie Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 24 listopada 2015 roku, rozpoznającego zażalenie wnioskodawcy R. S. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X], pozostawiającego bez rozpoznania zażalenie wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...]. Niezależnie od tego wnioskodawca wskazał, że pozbawiono go prawa do rozpoznania wniesionego środka odwoławczego, a także wskazał na wady uzasadnienia postanowienia z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKz [...].

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

W sprawie brak jest podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, iż wznowienie postępowania w oparciu o podstawę wymienioną w art. 542 § 3 k.p.k., a więc z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., jest możliwe wyłącznie z urzędu, a nie na wniosek strony (*por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48*). Nie przekreśla to jednak możliwości wykorzystania inicjatywy stron w celu skorygowania rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Z tego powodu wystąpienie wnioskodawcy R. S.

zostało uznane jako sygnalizacja możliwości wystąpienia przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k. i potrzeby wznowienia postępowania z urzędu w oparciu o przepis art. 542 § 3 k.p.k. W tym kontekście stwierdzić natomiast należy, że analiza akt przedmiotowej sprawy nie wykazała, by w toku postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w [...] pod sygn. akt II AKz [...] doszło do któregoś z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., w tym do wskazywanego w wystąpieniu wnioskodawcy brania udziału w wydaniu orzeczenia przez osobę podlegającą wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k.

Nie sposób bowiem uznać, że sędzia Sądu Apelacyjnego w [...] W. B. podlegał wyłączeniu z mocy prawa od orzekania w dniu 24 listopada 2015 r. w sprawie II AKz [...] w przedmiocie rozpoznania zażalenia wnioskodawcy R. S. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r., sygn.. akt II AKz [X], którym to postanowieniem pozostawiono bez rozpoznania zażalenie wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...], w przedmiocie stwierdzenia swojej niewłaściwości i przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L..

Jak wskazuje się bowiem w orzecznictwie, przepis art. 40 k.p.k. normuje instytucję wyłączenia sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*) i ma charakter wyjątkowy, a zatem zawiera zamknięty katalog okoliczności stanowiących przyczynę wyłączenia sędziego z mocy prawa i nie można stosować jego rozszerzającej interpretacji bądź analogii. Zgodnie z art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k. sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie. Omawiana norma ma zatem na celu wyeliminowanie sytuacji, w której sędzia kontrolowałby decyzje procesowe, które sam wydał lub w wydaniu których uczestniczył. W związku z powyższym należy przyjąć, że sędzia ten jest wyłączony od orzekania w przedmiocie merytorycznej zasadności wniesionego od wydanego przez niego środka odwoławczego, nie może także wydawać jakichkolwiek rozstrzygnięć co do tych środków odwoławczych, a więc rozstrzygać np. w przedmiocie ich dopuszczalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., V KO 4/14, LEX nr 1427480).

Faktem jest, że SSA W. B. rzeczywiście brał udział – jako sprawozdawca – w rozpoznaniu zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt II Ko [...], a następnie zasiadał także w 3-osobowym składzie Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 24 listopada 2015 roku, rozpoznającego zażalenie wnioskodawcy R. S. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X], pozostawiającego bez rozpoznania zażalenie wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r. Okoliczność ta nie spowodowała jednak, że w sprawie zaistniała przesłanka, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., skoro SSA W. B. nie był wyłączony z mocy prawa (art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k.) od rozpoznania zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X]. Jest bowiem rzeczą oczywistą, iż w postępowaniu apelacyjnym nie kontrolował orzeczeń przez siebie wydanych w pierwszej instancji.

Oczywiste jest także, że SSA W. B. nie był wyłączony z mocy prawa od rozpoznania zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r. na podstawie art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k., skoro przepis ten stanowi, że sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone, a taka sytuacja nie miała miejsca.

Rację miałby R. S. wówczas, gdyby wskazany sędzia uczestniczył zarówno w składzie orzekającym w dniu 20 października 2015 r., jak i w składzie orzekającym w dniu 24 listopada 2015 r., czyli uczestniczył w składzie rozpoznającym zażalenie na wydane wcześniej z jego udziałem postanowienie. Ponieważ jednak tak się w rzeczywistości nie stało, to dlatego nie sposób uznać, że w omawianym przypadku doszło do uchybienia o jakim mowa w art. 439 § 1 k.p.k.

Jednocześnie wskazać należy, a co jest nie mniej istotne, że w świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy tylko „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”. Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym i te określone w art. 542 § 3 k.p.k., dotyczą tylko takiego postępowania. Stanowi je zaś postępowanie w przedmiocie procesu, a nie w kwestiach incydentalnych. Wprawdzie zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie dopuszcza się możliwość

wznowienia postępowania również w odniesieniu do postępowań ubocznych, a więc co do innego niż zasadniczy nurt procesu, ale co najwyżej takich, które mają autonomiczny charakter względem tego nurtu, a więc nie są z nim związane (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2015 r., V KO 43/15, OSNKW 2016/1/3*).

Mając na uwadze podniesione powyżej okoliczności uznać należy, że nie istnieją podstawy do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKz [...].

Jedynie na marginesie należy natomiast wskazać, że powody pozostawienia zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 października 2015 r. bez rozpoznania zostały zawarte w postanowieniach Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II AKz [X], oraz z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKz [...], i do lektury tych orzeczeń należy wnioskodawcę odesłać.

Kwestia z kolei zachowania ustawowych wymogów uzasadnienia w ostatnim z wymienionych wniosków leży poza zakresem kognicji Sądu rozpoznającego zaistnienie przesłanek do wznowienia postępowania z urzędu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.